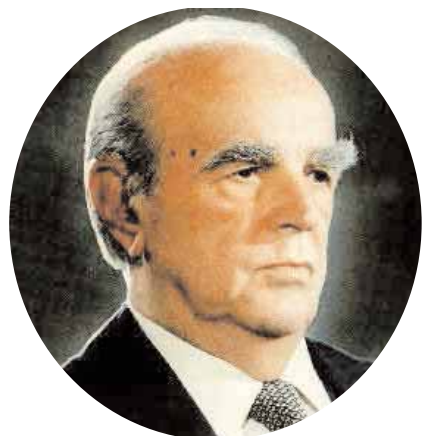

στο μικροσκόπιο...

Του Χρήστου Γιανναρά

ΑΛΥΣΙΔΩΤΗ «ΚΑΤΑΡΡΕΥΣΗ» ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΩΝ

Μπροστά στη φανερή πια πολιτική αποτυχία του πρωθυπουργού της χώρας, την απροκάλυπτη και οδυνηρή, δεν χωράνε «εξυπνάδες» καύχησης για την έγκαιρη πρόβλεψή της. Ομως, όταν η κατάρρευση πρωθυπουργού είναι η πέμπτη σε συνεχή διαδοχή μετά την «αποκατάσταση της δημοκρατίας» το 1974, σίγουρα κάποιες έγκαιρες προγνωστικές επισημάνσεις που παρακολουθούσαν την αλυσιδωτή διαδοχή, αξίζουν την προσοχή μας.

Η μυθοποίηση της προσωπικότητας του Κωνσταντίνου Καραμανλή του πρεσβύτερου (λαϊκή ανάγκη εξωραϊσμού της ανυπόφορης κοινωνικής παρακμής μας) δεν καταργεί αυτοματικά και την ιστορική μνήμη: Ο αναμφισβήτητων ηγετικών προσόντων πολιτικός, το 1980, όταν πια ήταν ολοφάνερη η επερχόμενη πανωλεθρία του στην εκλογική αναμέτρηση με τον Ανδρέα Παπανδρέου, εγκατέλειψε προτροπάδην την πρωθυπουργία για να κατασφαιστεί ταπεινωτικά στον θώκο της Προεδρίας της Δημοκρατίας. Αμαχητί.

Ακόμη πιο ταπεινωτική ήταν η κατάρρευση του αντιπάλου του, του δεύτερου ινδαλματικού εκτοπλάσματος των λαϊκών ψευδαισθήσεων, ύστερα από εννέα χρόνια. Μέσα σε κλίμα γενικευμένης αηδίας και αγανάκτησης, με το γενναίο τίμιο περιοδικό «ΑΝΤΙ» να καταγγέλλει το παπανδρεϊκό σχήμα ως «Κυβέρνηση Απατεώνων» και το βιβλίο του επικεφαλής της πρωθυπουργικής φρουράς αξιωματικού να φέρνει στο φως τη σεξουαλική εξαργύρωση της εξουσίας, η κατάρρευση του 1989 ήταν όχι μόνο εξευτελιστική, αλλά και παροιμιώδης.

Τρίτη ακολούθησε η κατάρρευση του Κωνσταντίνου Μητσοτάκη, κορυφαίου της εγωπαθούς κομπορημοσύνης στον πολιτικό στίβο της χώρας. Δεν κατόρθωσε ούτε καν να καταστήσει τετραετή τη «γαλάζια παρένθεση» στον εικοσάχρονο πασοκικό εφιάλτη. Δραματικά ανέτοιμος και φανερά ανίκανος να αναστρέψει τον «κοινωνικό μετασχηματισμό» (θεσμική επιβολή της αναξιοκρατίας και του εκφανλι-

σμού) που είχε «κατορθώσει» ο Ανδρέας, νόμιζε ότι διαδέχθηκε στη νομή της εξουσίας ένα συνηθισμένο κόμμα, όχι ένα κοινωνικό σύμπτωμα φρενιτιώδους αμοραλισμού. Κατέρρευσε μέσα στην ντροπή και αυτός χονδροειδέστατων λαθών, ανικανότητας και σκανδάλων καταγγελλόμενος από κορυφαίον υπουργό του για προδοσία εθνικού απορρήτου.

Τέταρτη και πιο ταπεινωτική από κάθε προηγούμενη ήταν η κατάρρευση του Κωνσταντίνου Σημίτη. Παρά τη φανερή ανεπάρκειά του σε φυσικά προσόντα ηγετικής παρουσίας, κατόρθωσε, σε μια πρώτη τετραετία, να κερδίσει την εμπιστοσύνη εχέφρονος μερίδας της ελλαδικής κοινωνίας. Εδωσε την εικόνα πολιτικού με σοβαρές φιλοδοξίες, φροντίδα να συγκεντρώνει γύρω του ικανούς επιτελείς, έγνοια για να παραγάγει έργο και όχι απλώς εντυπωσιασμό. Στη δεύτερη τετραετία της πρωθυπουργίας του έκανε ό,τι μπορούσε προκειμένου να ανατρέψει αυτή την εικόνα, να αυτοδιασυνθεί, να ταυτιστεί με πρόσωπα προκλητικώς διαβλητά. Μπροστά και αυτός στο φάσμα επερχόμενης εκλογικής πανωλεθρίας παρέδωσε πανικόβλητος το δαχτυλίδι της διαδοχής στον πιο κραυγαλέα μειονεκτικό από τους διεκδικητές της – επιλογή που παραμένει αινιγματική και υπονομευτική του πολιτικού ρόλου της αξιωματικής αντιπολίτευσης, υπονομευτική του μέλλοντος της χώρας.

Πέμπτη, είναι η εν εξελίξει κατάρρευση του σημερινού πρωθυπουργού: Τη βλέπουν όλοι, την καταγγέλλει και τη σχολιάζει ακόμα και ο φιλικός προς την κυβέρνηση Τύπος, τη συνειδητοποιούν απεγνωσμένοι και οι πιο εθελότυφλοι οπαδοί. Είναι μάλλον η πε-

ρισσότερο σκανδαλώδης για την κοινή λογική κατάρρευση, επειδή ο σημερινός πρωθυπουργός είχε και τα ηλικιακά περιθώρια και τη χρονική άνεση (εφτά χρόνια αρχηγός πριν από την πρωθυπουργία) να σπουδάσει την ταπεινωτική κατάληξη των προκατόχων του, τις πραγματικές της αιτίες, και να βγάλει αυτοπροστασίας συμπεράσματα.

Στην περίπτωση του Κωνσταντίνου Καραμανλή του νεότερου ξαφνιάζει και αποτελεί αίνιγμα η ευθύς εξ αρχής απουσία από τον ψυχισμό αυτού του νέου ανθρώπου κάθε εύτολης φιλοδοξίας. Ωσάν να τον άφηνε παγερά αδιάφορο η δυνατότητα που του προσφέρθηκε να σημαδέψει την Ιστορία, ή να πείσει ότι έγινε αρχηγός χάρη στις ικανότητές του και όχι χάρη στο όνομα του θείου του. Διαχειρίστηκε την αρχηγία του κόμματος και εν συνεχεία την πρωθυπουργία σαν υπερήλικας μπουχτισμένος από εξουσία, βαργεστημένος, παραιτημένος από κάθε διάθεση για τολμηρές ρήξεις, γόνιμες ανατροπές. Στα σαρανταένα του χρόνια έμοιαζε κιόλας κουρασμένος και φοβισμένος, ακολουθούσε την παλααιοκομματική πεπατημένη, απέφυγε κάθε καινοτομία, κάθε δημιουργική πρωτοβουλία, κάθε ρίσκο.

Βέβαια, γεννήθηκε και μεγάλωσε ξέροντας ότι στην κάθε μέρα που ξημερώνει αυτός έχει εκ προτέρου κερδίσει πρώτο λαχνό λαχείου, δεν χρειάζεται να παλέψει για τίποτα, έχει την επιτυχία εκ καταγωγής, όχι εξ έργων. Ομως ήταν έκπληξη η ρητορική του ευστοχία: εντόπιζε τα καίρια της βασανιστικής για τον πολίτη κακοδαιμονίας του κρατικού μηχανισμού και των θεσμών, ονομάτιζε τα προβλήματα, υποδήλωνε τη λύση τους έστω με γενικολογίες. Αλλά στην πολιτική πράξη όλη αυτή η ρητορική ευστοχία ήταν σαν να μην είχε υπάρξει, η άγνοια των πραγματικών προβλημάτων προκλητική και οι προτάσεις λύσε-

ων ούτε καν επιθυμητό ζητούμενο.

Μιλούσε για την πρωταρχική ανάγκη να αποκατασταθεί αξιοκρατία, να «επανιδρυθεί το κράτος» στη βάση της ποιοτικής αξιολόγησης των λειτουργών του. Και στην πράξη συντηρούσε απαράβιαστα μέχρι κεραίας τα θεσμικά μηχανεύματα του ΠΑΣΟΚ για τον έλεγχο του κράτους από το κυβερνών κόμμα. Αντιγράφοντας το ΠΑΣΟΚ, απέτρεπε, στο δικό του τώρα κόμμα, να διορίζει ως και τους γυμνασιάρχες, να πειθαρχεί το κράτος στην απαίτηση των συνδικαλιστών για αποκλεισμό κάθε κριτικής αξιολόγησης, κάθε διάκρισης του ικανού από τον ανίκανο, του εργατικού από τον ράθυμο, του ηθικού από τον αχρείο.

Η απολμία του καταρρέοντος σήμερα πρωθυπουργού αποδείχθηκε όχι ψυχολογική φοβία, αλλά τυπικό προϊόν της αδυναμίας του να διακρίνει ποιότητες. Για ποια θέματα να δώσει μάχη ένας άνθρωπος που δεν ενδιαφέρεται ούτε καν για το επίπεδο νοημοσύνης και εντιμότητας των συνεργατών του – επιλέγει τους υπουργούς του με κριτήριο εσωκομματικές ψευτοϊσοροπίες, συγγενικούς δεσμούς, εύνοια σε φιλαράκια. Γέμισε τον δημόσιο τομέα με χρυσοπληρωμένους εκλεκτούς του που έπνιξαν τη χώρα στην αποφορά σκανδάλων ή στην ντροπή της ανικανότητας και της ασχετοσύνης. Και ούτε που τόλμησε έστω να ενοχλήσει όσους άπαξ εντόπισε ως «νταβατζήδες»: ασύδοτους καναλάρχες, ανεξέλεγκτους εργολήπτες, την αδίστακτη μέσα στο ίδιο του το κόμμα καμαρούλα.

Για λόγους ιστορικής απομνημείωσης και μόνο η Νέα Δημοκρατία θα μπορούσε να συγκεντρώσει σε τόμο τις επιφυλλίδες που δημοσιεύτηκαν σε αυτές εδώ τις στήλες και αφορούσαν στον Κωνσταντίνο Καραμανλή τον νεότερο, από το 1997 ως σήμερα. Δεν χωράνε «εξυπνάδες» καύχησης για έγκαιρες προβλέψεις όταν μια χώρα είναι σε απόγνωση. Ομως η επαλήθευση των προβλέψεων με τόση ακρίβεια, ίσως να είναι χρήσιμος οδηγός για το μέλλον. Το όποιο μέλλον μπορεί να έχει αυτό το ασπόνδυλο κόμμα, αυτή η ακέφαλη χώρα.

